

TAOTLUS ISIKUANDMETE TÖÖTLEMISEKS TEADUSUURINGUS

Juhindudes isikuandmete kaitse seaduse (IKS) paragrahvis 6 sätestatust palun kooskõlastada

Uuringu pealkiri	Analüüs (paari)suhtevägivalla levikust ja tagajärgedest Eestis
-------------------------	---

Kas poliitika kujundamise uuring (IKS § 6 lg 5) või	JAH
uuring hõlmab eriliigilisi isikuandmeid ja puudub valdkondlik eetikakomitee (IKS § 6 lg 4)	
<i>Palume eelmise kahe lahtri puhul valida üks vastavalt õiguslikule alusele, v.a olukorras, kui poliitika kujundamise uuringu puhul puudub valdkondlik eetikakomitee. Kui poliitika kujundamise uuringus töödeldakse eriliiki isikuandmeid, siis täita ka eetikakomitee otsuse lahter.</i>	
Kas isikuandmete töötleja on määranud andmekaitse spetsialisti (sh tema nimi ja kontaktandmed)?	Sotsiaalministeeriumi andmekaitse spetsialisti kontakt: andmekaitse@sm.ee
Kas on olemas eetikakomitee otsus ¹ ? <i>Kooskõlastuse olemasolul lisada see taotlusele.</i>	Taotlus on samaaegselt esitatud Sotsiaalministeeriumi sotsiaalteaduslike rakendusuuringu eetikakomiteele
Kas osa uuringust toimub andmesubjekti nõusoleku alusel? <i>Kui jah, siis palume taotlusele lisada nõusoleku vorm või selle kavand ning küsimustik või selle kavand.</i>	Ei

1. Vastutava töötleja üldandmed²	
1.1. Vastutava töötleja nimi, registrikood, aadress ja kontaktandmed (sh kontaktisik) <i>analoogne registrikandega, kontaktisiku e-post, telefon</i>	Sotsiaalministeerium Reg kood: 70001952 Aadress: Suur-Ameerika 1, 10122 Tallinn Kontakt: Madli Jõelet, analüütik, madli.joeleht@sm.ee, +37258559416
1.2. Isikuandmete töötlemiskoha aadress (kui erineb registriandmetest) <i>maja, tänav, asula/linn, maakond, postiindeks</i>	-

¹ IKS § 6 lg 4 - kui uuringus töödeldakse eriliiki isikuandmeid, on vajalik ka eetikakomitee kooskõlastus.

² Vastutav töötleja on uuringu läbiviija (tellija). Juhul, kui vastutav töötleja kasutab uuringu läbiviimisel teisi isikuid ja asutusi, siis on need teised isikud ja asutused volitatud töötlejad.

2. Volitatud töötleja üldandmed³	
2.1. Volitatud töötleja nimi, registrikood, aadress ja kontaktandmed (sh kontaktisik) <i>Aadress analoogne registrikandega, kontaktisiku e-post ja telefoninumber</i>	Statistikaamet Reg kood: 70000332 Aadress: Tatari tn 51, 10134, Tallinn Kontaktisik: Ilona Reiljan +3726259390 ilona.reiljan@stat.ee
2.2. Isikuandmete töötlemiskoha aadress (kui erineb registriandmetest) <i>maja, tänav, asula/linn, maakond, postiindeks</i>	-

3. Mis on teadusuuringu läbiviimise õiguslik alus? <i>Nimetage õigusakt, mis annab Teile õiguse teadusuuringut läbi viia. Ei piisa viitest IKS § 6-le. Poliitikakujundamise eesmärgil läbiviidava uuringu puhul tuua välja volitusnorm, millest nähtub, et asutus on selle valdkonna eest vastutav. Akadeemilise uuringu korral võib see olla näiteks Teadus- ja arendustegevuse korralduse seadus või teadus- või arendusprojekti avamise otsus, leping vms.</i>	<p>Analüüsi läbiviimine on kooskõlas teadus- ja arendustegevuse korralduse seaduse § 13 lõike 1 punktiga 1, mille kohaselt kõigi ministriumide ülesandeks on oma valitsemisalale tarviliku teadus- ja arendustegevuse korraldamine.</p> <p>Ministriumide tegevusvaldkondi piiritleb vabariigi valitsuse seadus (edaspidi VVS). VVS § 67 lg 1 kohaselt kuulub Sotsiaalministeeriumi valitsemisalasse mh sotsiaalse turvalisuse kavandamine ja korraldamine kui ka rahva tervise kaitse ning vastavate õigusaktide eelnõude koostamine.</p> <p>Sotsiaalministeeriumi põhimääruse § 17 järgi on uuringu läbiviimise tellinud analüüsi ja statistika osakonna põhiülesanne luua eeldused ministriumi poliitikakujundamise protsessi teadmistepõhisusele, et tagada objektiivne ülevaade tervise- ja sotsiaalvaldkonna arengust ja rakendatud või kavandatava poliitika mõjususest ning võrdlus teiste riikide olukorra ja rahvusvahelise praktikaga. Uuringu eesmärki on aidanud püstitada laste ja perede osakond, kelle põhiülesanne on § 17 alusel edendada lapse õigusi ning kavandada ja koordineerida laste- ja perepoliitikat ja meetmeid vägivallaohvrite toetamiseks.</p> <p>Isikuandmete töötlemine teadusuuringuks on reguleeritud IKS §-s 6 ning selle paragrahvi lõike 5 kohaselt loetakse teadusuuringuks ka täidesaatva riigivõimu analüüsid ja uuringud, mis tehakse poliitika kujundamise eesmärgil ja nende koostamiseks on täidesaatval riigivõimul õigus teha päringuid teise vastutava või volitatud töötleja andmekogusse ning töödelda saadud isikuandmeid.</p>
---	--

³ Volitatud töötlejate loetelu peab olema ammendav ehk kõik volitatud töötlejad peavad olema nimetatud. Kui taotluse esitaja on volitatud töötleja, peab taotlusele olema lisatud dokument, kust nähtub, et vastutav töötleja on volitatud töötlejale andnud volituse inspektsioonile taotluse esitamiseks.

--	--

4. Mis on isikuandmete töötlemise eesmärk?

Kirjeldage uuringu eesmärgi ja püstitatud hüpoteese, mille saavutamiseks on vajalik isikuandmete töötlemine. Palume siin punktis selgitada kogu uuringut, mitte ainult taotluse esemeks olevat osa (näitaks ka nõusoleku alusel toimuvat uuringu osa). Kui osa uuringust toimub nõusoleku alusel, siis palume taotlusele lisada nõusoleku vorm või selle kavand ning küsimustik või selle kavand.

Istanbuli konventsioon, mille Eesti ratifitseeris 2017 (jõustus 1.01.2018), on seadnud nõude saada regulaarset informatsiooni naistevastase vägivalda olukorra kohta liikmesriikides. Selleks viis Eesti Statistikaamet 2022. aastal läbi üle-eestiline suhteuuringu „Turvalised suhted pereringis, töö ja väljaspool“. Uuringu tulemuste kohta on avaldatud mõned üksikud näitajad [statistikaameti andmebaasis](#) ja on avaldatud paar statistikaameti uudislugu (näiteks [siin](#) ja [siin](#)). Uuringu raames käsitleti aga naistevastase vägivalda (kui ka üldisemalt elu jooksul kogetud vägivalda) teematikat palju detailsemalt (ankeediga on võimalik tutvuda [siin](#)) ja laiemalt (nt seksuaalne ahistamine töökohal, suhteväline vägivald, kiusamine ja ahistamine, lapsepõlves kogetu vägivald). Sotsiaalministeeriumil kui ühel teemapoliitika olulisel kujundajal on oluline saada tulemustest täpsem analüütiline pilt, sest analüüsides vägivalda olemust ja levikut, saame seada täpsemad sihid nende probleemidega tegelemiseks.

Kirjeldatud suhteuuring kui ka selle tellitav andmete täiendav analüüs keskendub paarisuhtevägivallale, mis on suhteuuringu kohaselt defineeritud kui praeguse või endise abikaasa või partneri toime pandud perevägivald paarisuhte teise poole (abikaasa või partneri) vastu. Paarisuhtevägivald toimub paarisuhtes olevate inimeste vahel, kusjuures paar võib olla nii hetero- kui homoseksuaalses suhtes ning ohver võib olla nii mees kui naine. Paarisuhtevägivalda puhul võetakse arvesse elu jooksul kõikides suhetes kogetu. Suhteuuring keskendus erinevat liiki vägivalda kogemisele paarisuhtes (vaimne (sh majanduslik vägivald), füüsiline, seksuaalne).

Kokkuvõtlikult on analüüsi eesmärgiks 2022. aasta suhteuuringu tulemuste põhjalikum kvantitatiivne analüüs paarisuhtevägivalla leviku ja iseloomu teemal Eestis ning selle võrdlus teiste Euroopa riikidega, kes on viinud läbi suhteuuringu. Valimisse kuuluvad paarisuhtevägivalda kogenud naised ja mehed, kes on elu jooksul (praeguse ja/või endis(t)e partneri(te)) poolt kogenud paarisuhtevägivalda.

Analüüsi eesmärk on (andmete olemasolul, s.t kui vastajaid oli piisav hulk) vastata järgmistele uurimisküsimustele:

- Milline on naiste ja meeste osakaal, kes on erinevat liiki paarisuhtevägivalda (füüsiline, vaimne, seksuaalne) kogenud?
- Millised on paarisuhtevägivalda kogenud kannatanute sotsiaaldemograafilised profiilid?
- Millised on kõige sagedasemad paarisuhtevägivallateod?
- Kes on paarisuhtes peamised vägivallatsejad (seos sotsiaaldemograafiliste tunnustega kui ka alkoholi tarvitamisega)?
- Kuidas on praeguse partneri poolt toime pandud paarisuhtevägivald seotud kannatanu taustaga (sotsiaaldemograafilised näitajad kui ka nt hinnang oma tervisele, sõltumine partnerist ja varasem lapsepõlves kogetud vägivald)?

- Millised on paarisuhtevägivalda kogenud kannatanute toimetulekuressursid (tugivõrgustiku olemasolu, majanduslikud võimalused, tervislik seisund)?
- Kas ja kuhu kannatanud vägivalda kogemise järel pöördusid (politsei, ohvriabi, meditsiin)?
- Kui paljusid lapsi või lastega peresid paarisuhtevägivald mõjutab? Millised on enim levinud vägivallaliigid, mida lapsed pealt näevad või kogevad?
- Kuidas sarnanevad/erinevad Eesti paarisuhtevägivalda näitajad (levik, sagedus, vägivallateod jms) teiste Euroopa riikidega?

5. Selgitage, miks on isikut tuvastamist võimaldavate andmete töötlemine vältimatult vajalik uuringu eesmärgi saavutamiseks.

Antud analüüsi raames analüüsitakse juba 2022. aastal kogutud suhteuuringu andmeid, mis on pseudonümiseeritud ning talletatakse Statistikaametis. Analüüsis käsitletakse isikuandmeid nagu sugu, vanus, tööhõive, suhtestaatus jms (loetletud punktis 9.2). Esialgsed uudised uuringu tulemustest on näidanud, et uuringus osalenud 41% naistest ja 33% meestest on paarisuhtes vägivalda kogenud, mis kinnitab, et paarisuhtevägivald on Eestis laialt levinud probleem. See aga ei võimalda paremini mõista, kas ja millised sotsiaalsed grupid on Eestis eriti haavatavamad paarisuhtevägivallale. Kui analüüsist kooruvad välja teatud riskitegurid, mis võivad suurendada paarisuhtes vägivalda kogemust või toimepanekut, võimaldab selline teadmine parandada olemasolevaid teenuseid, suurendada spetsialistide teadlikkust (nt ohvriabi töötajate seas, politsei ja piirivalveametis, meditsiinis jne) ning suurendada andmepõhist poliitikakujundamist. Samas kui analüüs näitab, et selliseid läbivaid riskitegureid ei ole, aitab see ümber lükata hoiakut/arvamust, et paarisuhtevägivald mõjutab enim vaid teatud osa ühiskonnast. Igal juhul võimaldavad antud analüüsi tulemused paremini mõista paarisuhtevägivalda olemust Eestis. Tõdemine, et paarisuhtevägivald on Eestis levinud, süüvimata selle sisusse, ei võimalda parandada kannatanute heaolu või toetada vägivalda toimepanijaid vägivallast loobumisel.

Analüüsis on vajalik kasutada pseudonüümitud andmeid, sest antud uuringu tulemused asuvad erinevates tabelites, mis on seostatavad ID-ga. Näiteks on ühes tabelis kõik juhtumeid puudutav info (näiteks, kas tegu on paarisuhtevägivallaga või muu liigiga), mis on vastajatega aset leidnud ning teises tabelis vastaja sotsiaal-demograafilised näitajad. Analüüsis on vaja teada isiku leibkonna liikmete arvu ning see asub omakorda eraldi tabelis. Andmeteaduril, kes andmeid analüüsib ei ole võtit, et pseudonüümitud koodist saada teada isiku nimi ja isikukood.

6. Selgitage ülekaaluka huvi olemasolu.

Paarisuhtevägivald (ka lähisuhte- naistevastane- või perevägivald) on Eestis laialt levinud probleem. Suhteuuringu andmete esmasest analüüsist selgus, et 41% naistest on kogenud elu jooksul paarisuhtes vägivalda. Naistest 39% on kogenud vaimset, 13% füüsilist (sh ähvardamist) ja 9% seksuaalset vägivalda. Keskmisest rohkem on vägivalda kogenud noored naised vanuses 18–29 ja kõige vähem naised, kes on juba vanemas eas (65–74 eluaastat) ([Statistikaamet, 2023](#)). 2023. aastal registreeriti 3186 perevägivallakuritegu, millest suurima osa (66%) moodustas paarisuhtevägivald ([Justiits- ja Digiministeerium, 2023](#)). Sealjuures tuleb arvestada, et suur osa lähisuhtevägivallast on peidetud ning ei pruugi kunagi jõuda ametlikku statistikasse. See tähendab, et paarisuhtevägivald mõjutab veelgi suuremat osa ühiskonnast. Paarisuhtevägivalda probleemi tõsidust on hakanud üha enam mõistma ka avalikkus. Sotsiaalkindlustusameti elanikkonna perevägivalda hoiakute uuringust ([2024](#)) selgub, et 80% küsitletutest, et füüsiline kui ka seksuaalne

väärkohtlemine on tõsine probleem, mida tuleb igati tõkestada.

On oluline meeles pidada, et suhtevägivald võib jätta pikaajalisi psühholoogilisi, emotsionaalseid ja sotsiaalseid tagajärgi ohvritele ([Alejo, 2014](#), [Stylianou, 2018](#), [Dokkedahl jt 2022](#)). Lisaks mõjub see ka vägivalla pealtnägijatele, kelleks sageli on lapsed. 2023. aastal oli hinnanguliselt 34% perevägivallakuritegudest lapsohvri või -pealtnägijaga ([Justiits- ja Digiministeerium, 2023](#)). Uuringud on näidanud, et paarisuhtevägivalla pealtnägemine võib mõjuda negatiivselt lapse tervisele ([Walker-Descartes jt 2021](#)), käitumisele ([Moylan jt, 2009](#)) kui ka arengule ([Yount, Digirolamo ja Ramakrishnan 2011](#)).

Paarisuhtevägivald pole ainult individuaalne probleem, vaid mõjutab laiemalt kogu ühiskonda. Kogetud paarisuhtevägivald mõjutab negatiivselt ka inimese töövõimet ([ILO 2021](#), [Opinium for Vodafone 2021](#), [Pillinger jt, 2019](#), [McFerran, 2011](#)), mis omakorda mõjutab tööandjaid kui ka laiemalt tööturgu. Euroopa Soolise Võrdõiguslikkuse Instituudi analüüsi kohaselt maksab paarisuhtevägivald Euroopa Liidu 27le riigile 152 miljardit eurot iga aasta ([EIGE, 2021](#)).

Tegu on tõsise ja laiaulatusliku ühiskondliku probleemiga. Analüüsides suhtevägivalla olemust, mõistame paremini paarisuhtevägivalla tagajärgede ulatust, leevendamise viise ja seda, kuidas aidata paremini kaasa ohvrite traumast taastumisele. Probleemi teadvustamine ja selle arvude keeles esitamine aitab murda vaikimise ja häbimärgistamise kultuuri ning julgustada ohvreid abi otsima ning vägivalla vastu seisma. Poliitikakujundajal aitab analüüs tuvastada riskitegureid ja mõista vägivalla dünaamikat. See omakorda võimaldab luua ennetusprogramme ja -poliitika, mis suunavad ressursse õigetes kohtadesse ja aitavad vähendada suhtevägivalla esinemissagedust. Põhjalik arusaam suhtevägivallast võimaldab paremini koolitada spetsialiste, et nad oskaksid reageerida vägivalla juhtumitele teadlikumalt. Lisaks aitab see poliitikakujundajatel kujundada tõhusamaid seadusi ja meetmeid vägivalla ennetamiseks ja ohvrite toetamiseks.

7. Selgitage, kuidas tagate, et isikuandmete töötlemine ei kahjusta ülemääraselt andmesubjekti õigusi ega muuda tema kohustuste mahtu.

Vajadusel loetleda täiendavaid kaitsemeetmeid privaatsuse riive vähendamiseks.

Antud analüüs viiakse läbi olemasolevate (2022. aastal läbi viidud suhteuuringu) pseudonümiseeritud andmete alusel, s.t antud analüüsi käigus ei koguta andmesubjektidelt täiendavaid andmeid ja sellega ei kaasne neile teisi kohustusi. Analüüsi tulemused esitatakse nii Sotsiaalministeeriumile kui avalikkusele isikustamata ja üldistatud anonüümsel kujul, mis ei kujuta ohtu isiku õigustele ega vabadustele. Uuringu meeskonnast näeb pseudonümiseeritud üksikandmeid vaid statistikaameti [analüütikandmeteadur](#), kes viib läbi Sotsiaalministeeriumi tellimisel ettenähtud analüüsid. Teised analüüsi meeskonna liikmed näevad andmeid vaid agregeeritud kujul.

Analüüsi fookuses oleva keerulise teema (vägivalla kogemine) puhul võib varasemalt kogutud isikuandmete kasutamine olla andmesubjekti hoidvam, sest uuesti antud teemade puhul küsitlusele vastamine, võib olla talle emotsionaalselt raske ja takistada kogetust taastumist.

8. Kuidas toimub andmete edastamine isikuandmete allikalt teadusuuringu läbiviijani? Sealhulgas palume välja tuua milliseid töötlussüsteeme ja/või keskkondi (sh pilveteenus) isikuandmete (sh pseudonüümitud) töötlemiseks kasutatakse ning millises riigis⁴ asuvad

⁴ Isikuandmete edastamine on lubatud üksnes sellisesse riiki, millel on piisav andmekaitse tase (Euroopa Liidu liikmesriigid; Euroopa Majanduspiirkonna lepinguga ühinenud riigid; riigid, mille isikuandmete kaitse tase on Euroopa Komisjoni poolt hinnatud piisavaks). Kui kasutatava keskkonna server ei asu piisava andmekaitsetasemega riigis, saab isikuandmete edastamine toimuda isikuandmete kaitse üldmääruse (IKÜM) artiklite

töötlussüsteemide/pilveteenuse pakkuja serverid.

Antud analüüsis kasutatakse andmeid, mille on kogunud ja mida haldab Statistikaamet. Analüüsitavad andmed asuvad Statistikaameti serveris pseudonüümitud kujul. Antud töö tulemuseks on analüüsiraport, kus on üksikandmed agregeeritud kujul ning üksikandmed Statistikaametist välja ei lähe.

9. Loetlege isikute kategooriad, kelle andmeid töödeldakse ning valimi suurus.

Inimeste rühmad, keda uurida kavatakse ning kui palju neid on.

Esialgse suhteuringu uuritavasse üldkogumisse kuulusid kõik alaliselt Eestis elavad inimesed vanuses 18 kuni 74 aastat. Valim võeti süstemaatilise valiku teel rahvastiku statistilisest registrist, eelnevalt sorteerides inimesed kihtidesse soo ja vanuse järgi. Leibkonnast võis valimis olla ainult üks inimene. Uuringu koguvalim oli 16 700 inimest, kellest uuringus osales 10 437 inimest.

Antud analüüsi valimisse kuuluvad kõik suhteuringus osalenud 18-74-aastased mehed ja naised, kes on kogenud elus paarisuhtevägivalda. Statistikaameti poolt avaldatud uudise kohaselt oli selliseid naisi 41% ja mehi 33%. Täpsem valimi suurus selgub analüüsi käigus.

9.1. Tooge välja periood, mille kohta isikuandmete päring tehakse.

Suhteuringu andmed koguti Eestis 2022. aastal.

9.2. Loetlege töödeldavate isikuandmete koosseis.

Tuua detailselt välja, milliseid isikuandmeid töödeldakse (nt ees- ja perenimi, isikukood, e-posti aadress jne) ning põhjendus, miks just neid andmeid on uuringu eesmärgi täitmiseks vaja. Vajadusel esitada taotluse lisana (nt tabelina).

Töödeldavate sotsiaal-demograafiliste ja vastaja tausta kohta käivate andmete koosseis on järgnev:

- Vastaja vanus (täisaastates)
- Vastaja sugu (Mees/naine)
- Sünniriik (Eesti, Venemaa, Ukraina, Valgevene, Muu)
- Ema ja/või isa sünniriik (Eesti, Venemaa, Ukraina, Valgevene, Muu)
- Vastaja kodakondsus (Eesti/Venemaa/Muu)
- Kõrgeim omandatud haridustase (kuni põhiharidus/kutseharidus põhihariduse baasil/kutseharidus keskhariduse baasil/üldkeskharidus/kõrgharidus)
- Tööhõive (Töötav/Töötu/pensionär/ Osalise või puuduva töövõimega mittetöötav/muu (sh (üli)õpilane, kodune, ajateenija, muu)
- Kas olete kunagi töötanud? (Ei ole kunagi töötanud, Jah, kogemus piirdub juhutöödega, Jah, töökogemus on juhutöödest pikem)
- Kas töötate osalise- või täistööajaga? (osalise ajaga, täistööajaga)
- Peamine sissetulekuallikas (palk, töötasu või tulu ettevõtlusest / talupidamisest / äritegevusest, pension, toetus või hüvitis (vanaduspension, puudega seotud, töövõime-, töötu-, õppetootus, vanemahüvitis vm, tulu investeringutest või säästudest (vara või maa rentimine, aktsiad, võlakirjad vm finantsvarad), elatis kelleltki, kes ei kuulu leibkonda, elatis kelleltki, kes kuulub leibkonda, ei tea/ei mäleta, ei soovi vastata)
- Suutlikkus katta ootamatu majanduslik väljaminek (153 euro ulatuses) (jah/ei)

- Perekonnaseis (vallaline, seaduslikus abielus, registreeritud kooselus, lahutatud, lesk)
- Kooselu/abielu puhul – vanus kooselu registreerimise ajal/abielluses
- Kas elatakse abikaasaga/registreeritud elukaaslasega koos? (jah/ei)
- Varasema paarisuhte kogemus (jah/ei)
- Leibkonna suurus (liikmete arv)
- Sõltuvus partnerist (Jah/ei)
- Sotsiaalse tugivõrgustiku (sõbrad, sugulased) olemasolu (jah/ei)
- Hinnang oma tervisele (väga hea/hea/ei halb ega hea/halb/väga halb)
- Partneriga koos oldud aeg (alla aasta/üle aasta)
- Pikaajalise haiguse või terviseprobleemi (kestnud vähemalt 6 kuud) olemasolu
- Laste olemasolu (jah/ei)

Eelnevalt nimetatud sotsiaal-demograafilised tunnused on olulised, et tuvastada sotsiaalseid grappe, kes võivad kogeda paarisuhtevägivalda kõrgendatud määral. See võimaldab poliitikakujundajatel mõista paremini võimalike kannatanute profiile ja selle alusel anda sisendit vajalikeks muudatusteks teenustel, seadusandluses jms. Loetletud on kõik tunnused, mida soovitakse analüüsi kaasata. Kui analüüsi käigus selgub, et valitud tunnuste alusel moodustunud grupid on liiga väikesed (alla 20 vastaja), siis jäetakse väärtus avaldamata.

Andmed, mis käivad kannatanu partneri **ja eelmise partneri** kohta (vastavalt kannatanu enda vastustele/hinnangutele):

- Partneri alkoholi tarvitamine kuni jääb purju (Iga päev või peaaegu iga päev/ Iga nädal (üks või mitu korda), aga mitte iga päev/Iga kuu (üks või mitu korda), aga mitte iga nädal/Iga aasta (üks või mitu korda), aga mitte iga kuu/ Harvemini kui kord aastas/Mitte kunagi)
- Partneri vanus (täisaastates)
- Partneri sugu (mees/naine)
- Partneri kodakondsus (Eesti/Venemaa/Muu)
- Partneri tööhõive (Töötav/Töötu/pensionär/ Osalise või puuduva töövõimega mittetöötav/muu (sh (üli)õpilane, kodune, ajateenija, muu)
- Partneri kõrgeim omandatud haridustase kuni põhiharidus/kutseharidus põhihariduse baasil/kutseharidus keskkhariduse baasil/üldkeskharidus/kõrgharidus)
- Partneri varasem kokkupuude politseiga vägivalla tõttu (Jah, ei, ei tea/ei mäleta, ei soovi vastata)
- Partner omab tulirelva ja/või omab võimalust seda kasutada (Jah, ei, ei tea/ei mäleta, ei soovi vastata)

Eelnevalt nimetatud sotsiaal-demograafilised andmed on olulised, et paremini mõista paarisuhtes vägivalla toimepanijat. See võimaldab ka nende suunas luua või parandada olemasolevaid teenuseid. Paarisuhtevägivalda vähendamisel on oluline mõista ja aidata mõlemat osapoolt - nii kannatanut kui ka toimepanijat. See võimaldab efektiivsemalt vähendada vägivalla paarisuhtes (võrreldes sellega, kui keskenduda vaid ühele osapoolle).

Ülejäänud andmed, mida kombinatsioonis sotsiaaldemograafiliste andmetega analüüsis kasutatakse, on seotud vastaja paarisuhtevägivalda kogemusega. Küsimused keskenduvad paarisuhtevägivalda kogemisele kõigi partnerite poolt kokku, praeguse partneri poolt kui ka endise partneri(te) poolt. Sealhulgas on küsitud kõigi kogemuste kohta kui ka raskeima juhtumi kohta. Endiste partnerite puhul on vajadusel uuritud kogemusi viimase viie aasta jooksul ja ka rohkem kui viie aasta jooksul. Kasutatavad andmed on selguse huvides välja toodud analüüsi eesmärgi küsimuste lõikes ning lisatud on koodid uuringu ankeedist. Vajadusel saab väljatoodud küsimused

vaadata järele uuringu ankeedist [siit](#).

Analüüsi eesmärk on (andmete olemasolul, s.t kui vastajaid oli piisav hulk) vastata järgmistele uurimisküsimustele:

Milline on naiste ja meeste osakaal, kes on erinevat liiki paarisuhtevägivalda (füüsiline, vaimne, seksuaalne) kogenud?

Millised on kõige sagedasemad paarisuhtevägivallateod?

Millised on paarisuhtevägivalda kogenud kannatanute sotsiaaldemograafilised profiilid?

Lisaks sotsiaaldemograafilistele tunnustele kasutatakse eelnevatele küsimustele vastamiseks järgnevaid küsimusi:

Kõigi partnerite (endised kui ka olemasolev) poolt kogetud vägivald kokku → (F1) Kas ükski teie partneritest (eelnevad või olemasolevad) on teinud midagi järgmist?

- Alavääristanud, alandanud või sõimanud Teid omavahel olles või teiste inimeste ees? (Jah, ei, ei tea / ei mäleta, ei soovi vastata)
- Piiranud Teie kohtumisi sõpradega, hobidega tegelemist või muud tegevust? (Jah, ei, ei tea / ei mäleta, ei soovi vastata)
- Piiranud Teie kohtumisi pere või sugulastega (vanavanemad, onud, tädid)? (Jah, ei, ei tea / ei mäleta, ei soovi vastata)
- Kontrollinud, kus Te käite, või jälginud Teid GPS-i, telefoni, sotsiaalvõrgustike vm kaudu? (Jah, ei, ei tea / ei mäleta, ei soovi vastata)
- Saanud vihaseks või hakanud Teid põhjuseta kahtlustama truudusetuses, kui rääkisite teise mehega / naisega? (Jah, ei, ei tea / ei mäleta, ei soovi vastata)
- Keelanud Teil ilma luba küsimata kodust lahkuda või pannud Teid luku taha? (Jah, ei, ei tea / ei mäleta, ei soovi vastata)
- Keelanud Teil tööl käia (Jah, ei, ei tea / ei mäleta, ei soovi vastata)
- Kontrollinud kogu pere rahaasju ja kontrollinud ülemäära Teie kulutus (Jah, ei, ei tea / ei mäleta, ei soovi vastata)
- Teie kontrollimiseks hoidnud Teie tahte vastaselt enda käes Teie ID-kaarti / passi või võtnud selle ära? (Jah, ei, ei tea / ei mäleta, ei soovi vastata)
- Käitunud meelega nii, et see Teid ehmatab või hirmutab, näiteks karjunud või lõhkunud asju? (Jah, ei, ei tea / ei mäleta, ei soovi vastata)
- Ähvardanud teha haiget Teie lastele või kellelegi teisele, kellest Te hoolite? (Jah, ei, ei tea / ei mäleta, ei soovi vastata)
- Ähvardanud Teie lapsed / laste hooldusõiguse ära võtta? (Jah, ei, ei tea / ei mäleta, ei soovi vastata)
- Ähvardanud endale viga teha, kui Te ta maha jätate? (Jah, ei, ei tea / ei mäleta, ei soovi vastata)

Kõigi partnerite (endised kui ka olemasolev) poolt kogetud vägivald kokku → (F2) Kes midagi sellist tegi? Oli see... (praegune partner, endine partner/endised partnerid/nii praegune kui ka mõni endine partner).

Kõigi partnerite (endised kui ka olemasolev) poolt kogetud vägivald kokku → (F10) Kas ükski teie parteritest (eelnevad või olemasolevad) on teinud midagi järgmist?

- ähvardanud teha Teile halba, nii et olite hirmul? (Jah, ei, ei tea / ei mäleta, ei soovi vastata)
- Teid sihilikult lükanud, tõuganud või juustest tõmmanud, nii et see tegi haiget või hirmutas Teid? (Jah, ei, ei tea / ei mäleta, ei soovi vastata)
- sihilikult Teid millegagi visanud või lahtise käega löönud, nii et see tegi haiget või hirmutas Teid? (Jah, ei, ei tea / ei mäleta, ei soovi vastata)
- Teid sihilikult löönud rusika, kõva eseme või jalaga, nii et see tegi haiget või hirmutas Teid? (Jah, ei, ei tea / ei mäleta, ei soovi vastata)
- Teid meelega põletanud? (Jah, ei, ei tea / ei mäleta, ei soovi vastata)
- püüdnud Teid meelega lümmakata või kähistada? (Jah, ei, ei tea / ei mäleta, ei soovi vastata)
- kasutanud või ähvardanud kasutada Teile vastu nuga, tulirelva, muud relva või ohtlikku ainet? (Jah, ei, ei tea / ei mäleta, ei soovi vastata)
- kasutanud Teile vastu jõudu mõnel eespool nimetatud viisil, nii et see tegi haiget või hirmutas Teid? (Jah, ei, ei tea / ei mäleta, ei soovi vastata)
- sundinud Teid suguühtesse, ähvardades, kinni hoides või mingil viisil haiget tehes? (Suguühte all on mõeldud vaginaal-, oraal- või anaalseksi või sissetungimist esemega) (Jah, ei, ei tea / ei mäleta, ei soovi vastata)
- astunud Teiega suguühtesse, kui Te ei olnud võimeline keelduma, sest olite alkoholi- või narkojoobes? (Jah, ei, ei tea / ei mäleta, ei soovi vastata)
- astunud Teiega suguühtesse, mida Te ei soovinud, kuid ei julgenud keelduda, sest kartsite keeldumise tagajärgi? (Jah, ei, ei tea / ei mäleta, ei soovi vastata)
- sundinud Teid suguühtesse kellegi kolmandaga jõu, ähvarduste või väljapressimise abil? (Arvestage siin ka seksima sundimist raha, esemete või teenete eest.) (Jah, ei, ei tea / ei mäleta, ei soovi vastata)
- püüdnud Teid sundida suguühtesse, ähvardades, kinni hoides või mingil viisil haiget tehes, kuid suguühe ei toimunud? (Jah, ei, ei tea / ei mäleta, ei soovi vastata)
- lisaks eespool mainitule sundinud Teid tegema midagi muud seksuaalset, mis Teid alandas või piinlikkust tekitas? (Jah, ei, ei tea / ei mäleta, ei soovi vastata)

Kui ükski vastustest on “jah” → (F12) Kes midagi sellist tegi? (praegune partner, endine partner, endised partnerid, nii praegune kui ka mõni endine partner)

Kui endine partner → (F13) Kas see oli sama endine partner, keda Te juba nimetasite, kui jutt oli rasketest vaimsetest kogemustest endise partneriga? (Jah, ei, teine partner)

Kes on paarisuhtes peamised vägivallatsejad (seos sotsiaaldemograafiliste tunnustega kui ka alkoholi tarvitamisega)?

Kui vastajal on kogemusi paarisuhtevägivallaga kõigi partnerite peale kokku (vähemalt üks “jah” vastus küsimuses F1 ja F10), siis edasi valitakse vastavalt küsimusele (F11) Kes midagi sellist tegi? Oli see... (praegune partner, endine partner/endised partnerid/nii praegune kui ka mõni endine

partner) see, kas analüüsitakse sotsiaaldemograafilisi tunnuseid praeguse partneri kohta või kõige viimatisel endise partneri kohta (demograafilised tunnused toodud välja taotluses eelnevalt.)

Lisaks analüüsitakse alko- ja/või narkojoobes olekut järgnevate tunnuste kaudu:

Praeguse partneri poolt toime pandud kõige raskema (G30) või endise partneri poolt (H30) toime pandud juhtumi puhul → Palun kirjeldage, mis juhtus. Kas Teie partner...

- ähvardanud teha Teile halba, nii et olite hirmul? (Jah, ei, ei tea / ei mäleta, ei soovi vastata)
- Teid sihilikult lükanud, tõuganud või juustest tõmmanud, nii et see tegi haiget või hirmutas Teid? (Jah, ei, ei tea / ei mäleta, ei soovi vastata)
- sihilikult Teid millegagi visanud või lahtise käega löönud, nii et see tegi haiget või hirmutas Teid? (Jah, ei, ei tea / ei mäleta, ei soovi vastata)
- Teid sihilikult löönud rusika, kõva eseme või jalaga, nii et see tegi haiget või hirmutas Teid? (Jah, ei, ei tea / ei mäleta, ei soovi vastata)
- Teid meelega põletanud? (Jah, ei, ei tea / ei mäleta, ei soovi vastata)
- püüdnud Teid meelega lüüa või käheldada? (Jah, ei, ei tea / ei mäleta, ei soovi vastata)
- kasutanud või ähvardanud kasutada Teie vastu nuga, tulirelva, muud relva või ohtlikku ainet? (Jah, ei, ei tea / ei mäleta, ei soovi vastata)
- kasutanud Teie vastu jõudu mõnel eespool nimetatud viisil, nii et see tegi haiget või hirmutas Teid? (Jah, ei, ei tea / ei mäleta, ei soovi vastata)
- sundinud Teid suguühtesse, ähvardades, kinni hoides või mingil viisil haiget tehes? (Suguühte all on mõeldud vaginaal-, oraal- või anaalseksi või sissetungimist esemega. (Jah, ei, ei tea / ei mäleta, ei soovi vastata)
- astunud Teiega suguühtesse, kui Te ei olnud võimeline keelduma, sest olite alkoholi- või narkojoobes? (Jah, ei, ei tea / ei mäleta, ei soovi vastata)
- astunud Teiega suguühtesse, mida Te ei soovinud, kuid ei julgenud keelduda, sest kartsite keeldumise tagajärge? (Jah, ei, ei tea / ei mäleta, ei soovi vastata)
- sundinud Teid suguühtesse kellegi kolmandaga jõu, ähvarduste või väljapressimise abil? (Arvestage siin ka seksima sundimist raha, esemete või teenete eest.) (Jah, ei, ei tea / ei mäleta, ei soovi vastata)
- püüdnud Teid sundida suguühtesse, ähvardades, kinni hoides või mingil viisil haiget tehes, kuid suguühe ei toimunud? (Jah, ei, ei tea / ei mäleta, ei soovi vastata)
- lisaks eespool mainitud sundinud Teid tegema midagi muud seksuaalset, mis Teid alandas või piinlikkust tekitas? (Jah, ei, ei tea / ei mäleta, ei soovi vastata)

Kui vähemalt üks “jah”, siis kasutatakse küsimust (praegune partner G33 ja kõige viimane endine partner H34) → Kas arvate, et Teie praegune partner oli juhtumi ajal purjus või narkojoobes? (Jah, purjus, jah, narkojoobes, jah, aga ma ei saanud aru, millises joobes, jah, purjus ja narkojoobes, ei purjus ega narkojoobes, ei tea / ei mäleta, ei soovi vastata)

Kuidas on praeguse partneri poolt toime pandud paarisuhtevägivald seotud kannatanu taustaga (sotsiaaldemograafilised näitajad kui ka nt hinnang oma tervisele, sõltumine partnerist ja varasem lapspõlves kogetud vägivald)?

Küsimusele vastamisel kasutatakse eelnevalt kirjeldatud sotsiaaldemograafilisi tunnuseid kui ka järgnevalt kirjeldatud tunnuseid:

Praeguse partneri poolt toime pandud vägivalda puhul → (G1) Palun mõelge nüüd kõigi juhtumite peale, mis on seotud Teie praeguse partneriga, küsimused endise partneri kohta tulevad hiljem. Mõeldes kõigile kogemustele, siis kas praegune partner on teinud midagi järgmist ...

- ähvardanud teha Teile halba, nii et olite hirmul? (Jah, ei, ei tea / ei mäleta, ei soovi vastata)
- Teid sihilikult lükanud, tõuganud või juustest tõmmanud, nii et see tegi haiget või hirmutas Teid? (Jah, ei, ei tea / ei mäleta, ei soovi vastata)
- sihilikult Teid millegagi visanud või lahtise käega löönud, nii et see tegi haiget või hirmutas Teid? (Jah, ei, ei tea / ei mäleta, ei soovi vastata)
- Teid sihilikult löönud rusika, kõva eseme või jalaga, nii et see tegi haiget või hirmutas Teid? (Jah, ei, ei tea / ei mäleta, ei soovi vastata)
- Teid meelega põletanud? (Jah, ei, ei tea / ei mäleta, ei soovi vastata)
- püüdnud Teid meelega lüüa või kähkida? (Jah, ei, ei tea / ei mäleta, ei soovi vastata)
- kasutanud või ähvardanud kasutada Teie vastu nuga, tulirelva, muud relva või ohtlikku ainet? (Jah, ei, ei tea / ei mäleta, ei soovi vastata)
- kasutanud Teie vastu jõudu mõnel eespool nimetatud viisil, nii et see tegi haiget või hirmutas Teid? (Jah, ei, ei tea / ei mäleta, ei soovi vastata)
- sundinud Teid suguühtesse, ähvardades, kinni hoides või mingil viisil haiget tehes? (Suguühte all on mõeldud vaginaal-, oraal- või anaalseksi või sissetungimist esemega) (Jah, ei, ei tea / ei mäleta, ei soovi vastata)
- astunud Teiega suguühtesse, kui Te ei olnud võimeline keelduma, sest olite alkoholi- või narkojoobes? (Jah, ei, ei tea / ei mäleta, ei soovi vastata)
- astunud Teiega suguühtesse, mida Te ei soovinud, kuid ei julgenud keelduda, sest kartsite keeldumise tagajärgi? (Jah, ei, ei tea / ei mäleta, ei soovi vastata)
- sundinud Teid suguühtesse kellegi kolmandaga jõu, ähvarduste või väljapressimise abil? (Arvestage siin ka seksima sundimist raha, esemete või teenete eest.) (Jah, ei, ei tea / ei mäleta, ei soovi vastata)
- püüdnud Teid sundida suguühtesse, ähvardades, kinni hoides või mingil viisil haiget tehes, kuid suguühe ei toimunud? (Jah, ei, ei tea / ei mäleta, ei soovi vastata)
- lisaks eespool mainitule sundinud Teid tegema midagi muud seksuaalset, mis Teid alandas või piinlikkust tekitas? (Jah, ei, ei tea / ei mäleta, ei soovi vastata)

Varasema lapsepõlves kogetud vägivalda väljaselgitamiseks kasutatakse järgnevaid tunnuseid (lapsepõlves kogetud vägivalda alla läheb sh ka vägivalda pealtnägemine):

- (P1) Kui tihti enne Teie 15-aastaseks saamist alavääristas või alandas isa (kasuisa) Teid sõnadega? Kogu aeg, tihti, mõnikord, harva (sh üks kord), mitte kunagi, ei olnud isa / kasuisa, Ei tea / ei mäleta, ei soovi vastata)
- (P2) Kui tihti enne Teie 15-aastaseks saamist alavääristas või alandas ema (kasuema) Teid

sõnadega? (Kogu aeg, tihti, mõnikord, harva (sh üks kord), mitte kunagi, ei olnud ema / kasuema, Ei tea / ei mäleta, ei soovi vastata)

- (P3_1) Kui tihti nägite või kuulsite lapsepõlves, kuidas Teie isa (kasuisa) alavääristas või alandas sõnadega Teie ema (kasuema)? (Kogu aeg, tihti, mõnikord, harva (sh üks kord), mitte kunagi, ei tea / ei mäleta, Ei soovi vastata)
- (P3_2) Kui tihti nägite või kuulsite lapsepõlves, kuidas Teie isa (kasuisa) kasutas Teie ema (kasuema) kallal füüsilist jõudu (nt lõi lahtise käega, tõmbas juustest, viskas asjadega, lõi rusika või jalaga)? (Kogu aeg, tihti, mõnikord, harva (sh üks kord), mitte kunagi, ei tea / ei mäleta, Ei soovi vastata)
- (P4_1) Kui tihti nägite või kuulsite lapsepõlves, kuidas Teie ema (kasuema) alavääristas või alandas sõnadega Teie isa (kasuisa)? (Kogu aeg, tihti, mõnikord, harva (sh üks kord), mitte kunagi, ei tea / ei mäleta, Ei soovi vastata)
- (P4_2) Kui tihti nägite või kuulsite lapsepõlves, kuidas Teie ema (kasuema) kasutas Teie isa (kasuisa) kallal füüsilist jõudu (nt lõi lahtise käega, tõmbas juustest, viskas asjadega, lõi rusika või jalaga)? (Kogu aeg, tihti, mõnikord, harva (sh üks kord), mitte kunagi, ei tea / ei mäleta, Ei soovi vastata)
- (P5) Kas isa (kasuisa) on Teid enne 15-aastaseks saamist väga tugevasti löönud või peksnud mõne esemega nagu kepi või rihmaga, põletanud või millegagi torganud? (Jah, ei, ei tea / ei mäleta, ei soovi vastata)
- (P7) Kas Teie ema (kasuema) on Teid enne 15-aastaseks saamist väga tugevasti löönud või peksnud mõne esemega nagu kepi või rihmaga, põletanud või millegagi torganud? (Jah, ei, ei tea / ei mäleta, ei soovi vastata)
- (P9) Järgmised küsimused on lapsepõlvest pärinevate kogemuste kohta, mis Teil võisid olla seoses inimestega Teie perekonnast ja väljastpoolt perekonda. Kas enne Teie 15-aastaseks saamist mõni meessoost või naissoost isik tegi midagi järgmist?
... pani Teid vastu Teie tahtmist alasti poseerima ükskõik kelle ees, fotodel või video- või veebikaamera ees? (Jah, ei, ei tea / ei mäleta, ei soovi vastata)
... puudutas vastu Teie tahtmist Teie sugulundeid või rindu? (Jah, ei, ei tea / ei mäleta, ei soovi vastata)
... sundis Teid vastu Teie tahtmist puudutama tema sugulundeid või rindu? (Jah, ei, ei tea / ei mäleta, ei soovi vastata)
- (P11) Kas keegi meessoost või naissoost isik sundis Teid enne Teie 15-aastaseks saamist vastu Teie tahtmist suguühitsemisele? (Suguühite all on mõeldud oraal-, anaal- või vaginaalseksi või sissetungimist esemega.) (Jah, ei, ei tea / ei mäleta, ei soovi vastata)

Millised on paarisuhtevägivalda kogenud kannatanute toimetulekuressursid (tugivõrgustiku olemasolu, majanduslikud võimalused, tervislik seisund)?

Lisaks varasemalt taotluses väljatoodud sotsiaaldemograafiliste tunnustele, kasutatakse küsimusele vastamiseks järgnevaid tunnuseid:

Praeguse partneri poolt toime pandud kõige raskema vägivallaepisoodi puhul → (G38) Mõeldes selle juhtumi peale, kas selle käigus ...

- ... saite kergelt muljuda või verevalumi näopiirkonnas (sinine silm), valu mõnes kehapiirkonnas või verise nina? (Jah, ei, ei tea / ei mäleta, ei soovi vastata)

- ... saite kergelt muljuda või verevalumi näopiirkonnas (sinine silm), valu mõnes kehapiirkonnas või verise nina? (Jah, ei, ei tea / ei mäleta, ei soovi vastata)
- ... tekkisid Teil luumõrad või -murrud, murdusid hambad või nina? (Jah, ei, ei tea / ei mäleta, ei soovi vastata)
- ... saite pea- või ajuvigastusi? (Jah, ei, ei tea / ei mäleta, ei soovi vastata)
- ... tekkis Teil sisemisi vigastusi? (Jah, ei, ei tea / ei mäleta, ei soovi vastata)
- ... vigastati Teie suguelundeid? (Jah, ei, ei tea / ei mäleta, ei soovi vastata)
- ... katkes Teil rasedus? (Jah, ei, ei tea / ei mäleta, ei soovi vastata)
- ... jäite soovimatult rasedaks? (Jah, ei, ei tea / ei mäleta, ei soovi vastata)
- ... saite muid kehavigastusi? (Jah, ei, ei tea / ei mäleta, ei soovi vastata)

Praeguse partneri poolt toime pandud kõige raskema vägivallaepisoodi puhul → (G39) Kas Teile osutati pärast juhtunut arstiabi? (Jah, pidin haiglasse jääma, jah, käisin tervishoiutöötaja juures (arst, õde), aga ei pidanud haiglasse jääma, ei, aga oleksin pidanud saama, ei, ma ei vajanud arstiabi, ei tea / ei mäleta, ei soovi vastata).

Kui sai arstiabi → (G40) Kas arstid või meditsiinitöötajad haiglas või muus meditsiinasutuses ...

- ... püüdsid Teid mõista või Teilt küsida, mis Teiega tegelikult juhtus? (Jah, ei, seda oli juba tehtud, ei tea/ei mäleta, ei soovi vastata)
- ... soovitasid Teile tugiteenuseid? (Jah, ei, seda oli juba tehtud, ei tea/ei mäleta, ei soovi vastata)
- ... saatsid Teid politseisse juhtumist teada andma? (Jah, ei, seda oli juba tehtud, ei tea/ei mäleta, ei soovi vastata)

(G12) Kas saite nende juhtumite tagajärjel mis tahes püsiva füüsilise kahjustuse (näiteks armid, nägemis- või kuulmiskadu, soovimatu suguühete tagajärjel HIV vms)? (Jah, ei, ei tea / ei mäleta, ei soovi vastata)

(G13) Kas Teil on olnud juhtunu tagajärjel vaimse tervise probleeme? Näiteks depressioon, paanikahood, keskendumishäired, magamis- või söömishäired vm probleemid? (Jah, ei, ei tea / ei mäleta, ei soovi vastata).

Endise partneri poolt toime pandud vägivalla puhul → (H10) Mõeldes kõigile nendele juhtumitele, kas neist mõne käigus ...

- ... saite kergelt muljuda või verevalumi näopiirkonnas (sinine silm), valu mõnes kehapiirkonnas või verise nina? (Jah, ei, ei tea / ei mäleta, ei soovi vastata)
- ... saite kergelt muljuda või verevalumi näopiirkonnas (sinine silm), valu mõnes kehapiirkonnas või verise nina? (Jah, ei, ei tea / ei mäleta, ei soovi vastata)
- ... tekkisid Teil luumõrad või -murrud, murdusid hambad või nina? (Jah, ei, ei tea / ei mäleta, ei soovi vastata)
- ... saite pea- või ajuvigastusi? (Jah, ei, ei tea / ei mäleta, ei soovi vastata)
- ... tekkis Teil sisemisi vigastusi? (Jah, ei, ei tea / ei mäleta, ei soovi vastata)
- ... vigastati Teie suguelundeid? (Jah, ei, ei tea / ei mäleta, ei soovi vastata)
- ... katkes Teil rasedus? (Jah, ei, ei tea / ei mäleta, ei soovi vastata)
- ... jäite soovimatult rasedaks? (Jah, ei, ei tea / ei mäleta, ei soovi vastata)
- ... saite muid kehavigastusi? (Jah, ei, ei tea / ei mäleta, ei soovi vastata)

(H13) Kas saite nende juhtumite tagajärjel mis tahes püsiva füüsilise kahjustuse (näiteks armid, nägemis- või kuulmiskadu, soovimatu suguühete tagajärjel HIV vms)? (Jah, ei, ei tea / ei mäleta, ei soovi vastata).

(H14) Kas Teil on olnud juhtunu tagajärjel vaimse tervise probleeme? Näiteks depressioon, paanikahood, keskendumishäired, magamis- või söömishäired vm probleemid? (Jah, ei, ei tea / ei mäleta, ei soovi vastata).

Viimane endise partneri poolt toime pandud vägivald viimase viie aasta jooksul → (H39) Mõeldes sellele juhtumile, kas neist mõne käigus ...

- ... saite kergelt muljuda või verevalumi näopiirkonnas (sinine silm), valu mõnes kehapiirkonnas või verise nina? (Jah, ei, ei tea / ei mäleta, ei soovi vastata)
- ... saite kergelt muljuda või verevalumi näopiirkonnas (sinine silm), valu mõnes kehapiirkonnas või verise nina? (Jah, ei, ei tea / ei mäleta, ei soovi vastata)
- ... tekkisid Teil luumõrad või -murrud, murdusid hambad või nina? (Jah, ei, ei tea / ei mäleta, ei soovi vastata)
- ... saite pea- või ajuvigastusi? (Jah, ei, ei tea / ei mäleta, ei soovi vastata)
- ... tekkis Teil sisemisi vigastusi? (Jah, ei, ei tea / ei mäleta, ei soovi vastata)
- ... vigastati Teie suguelundeid? (Jah, ei, ei tea / ei mäleta, ei soovi vastata)
- ... katkes Teil rasedus? (Jah, ei, ei tea / ei mäleta, ei soovi vastata)
- ... jäite soovimatult rasedaks? (Jah, ei, ei tea / ei mäleta, ei soovi vastata)
- ... saite muid kehavigastusi? (Jah, ei, ei tea / ei mäleta, ei soovi vastata)

Endise partneri poolt toime pandud viimase viie aasta jooksul → (H40) Kas Teile osutati pärast juhtunut arstiabi? (Jah, pidin haiglasse jääma, jah, käisin tervishoiutöötaja juures (arst, õde), aga ei pidanud haiglasse jääma, ei, aga oleksin pidanud saama, ei, ma ei vajanud arstiabi, ei tea / ei mäleta, ei soovi vastata).

Kui sai arstiabi → (H41) Kas arstid või meditsiinitöötajad haiglas või muus meditsiinasutuses ...

- ... püüdsid Teid mõista või Teilt küsida, mis Teiega tegelikult juhtus? (Jah, ei, seda oli juba tehtud, ei tea/ei mäleta, ei soovi vastata)
- ... soovitasid Teile tugiteenuseid? (Jah, ei, seda oli juba tehtud, ei tea/ei mäleta, ei soovi vastata)
- ... saatsid Teid politseisse juhtumist teada andma? (Jah, ei, seda oli juba tehtud, ei tea/ei mäleta, ei soovi vastata)

Endise partneri poolt kogetud vägivald rohkem kui viis aastat tagasi → (H54) Mõeldes sellele juhtumile, kas neist mõne käigus ...

- ... saite kergelt muljuda või verevalumi näopiirkonnas (sinine silm), valu mõnes kehapiirkonnas või verise nina? (Jah, ei, ei tea / ei mäleta, ei soovi vastata)
- ... saite kergelt muljuda või verevalumi näopiirkonnas (sinine silm), valu mõnes kehapiirkonnas või verise nina? (Jah, ei, ei tea / ei mäleta, ei soovi vastata)
- ... tekkisid Teil luumõrad või -murrud, murdusid hambad või nina? (Jah, ei, ei tea / ei mäleta, ei soovi vastata)
- ... saite pea- või ajuvigastusi? (Jah, ei, ei tea / ei mäleta, ei soovi vastata)
- ... tekkis Teil sisemisi vigastusi? (Jah, ei, ei tea / ei mäleta, ei soovi vastata)
- ... vigastati Teie suguelundeid? (Jah, ei, ei tea / ei mäleta, ei soovi vastata)
- ... katkes Teil rasedus? (Jah, ei, ei tea / ei mäleta, ei soovi vastata)
- ... jäite soovimatult rasedaks? (Jah, ei, ei tea / ei mäleta, ei soovi vastata)
- ... saite muid kehavigastusi? (Jah, ei, ei tea / ei mäleta, ei soovi vastata)

Kas ja kuhu kannatanud vägivalda kogemise järel pöördusid (politsei, ohvriabi, meditsiin)?

Praeguse partneri poolt kogetud vägivald → (G25) Kas Te teavitasite mõne juhtumi puhul politseid? (Jah, ei, kuid keegi teine teatas, ei, keegi ei teatanud ei tea / ei mäleta, ei soovi vastata)

Praeguse partneri raskeima vägivallaepisoodi korral → (G39) Kas Teile osutati pärast juhtunud arstiabi? (Jah, pidin haiglasse jääma, jah, käisin tervishoiutöötaja juures (arst, õde), aga ei pidanud haiglasse jääma, ei, aga oleksin pidanud saama, ei, ma ei vajanud arstiabi, ei tea / ei mäleta, ei soovi vastata.

Kui sai arstiabi → (G40) Kas arstid või meditsiinitöötajad haiglas või muus meditsiinasutuses ...

- ... püüdsid Teid mõista või Teilt küsida, mis Teiega tegelikult juhtus? (Jah, ei, seda oli juba tehtud, ei tea/ei mäleta, ei soovi vastata)
- ... soovitasid Teile tugiteenuseid? (Jah, ei, seda oli juba tehtud, ei tea/ei mäleta, ei soovi vastata)
- ... saatsid Teid politseisse juhtumist teada andma? (Jah, ei, seda oli juba tehtud, ei tea/ei mäleta, ei soovi vastata)

Raskeima vägivallaepisoodi korral praeguse partneri poolt → (G46) Kas Te teavitasite mõne juhtumi puhul politseid? (Jah, ei, kuid keegi teine teatas, ei, keegi ei teatanud ei tea / ei mäleta, ei soovi vastata)

Kui ei teavitanud politseid → (G47) Miks Te sellest juhtumist politseile ei teatanud? (Teatasin politsei asemel teistele ametiasutustele, arvasin, et politsei ei oleks saanud mind aidata, ei oleks midagi teinud, ei oleks mind uskunud või mul ei meeldi politsei, keegi (nt politsei, sugulased, sõbrad jne) keelitas mind mitte teatama. kartsin teo toimepanijat või tema poolseid tagajärgi, sealhulgas võimalust, et ta vahistatakse, tundsin häbi või süüd, juhtum ei tundunud piisavalt ränk, sobiv politseile teatamiseks või politsei abi ei olnud minu hinnangul vajalik, pidasin seda pere- või eraasjaks, mille lahendasin ise, mõni muu põhjus, ei tea/ei mäleta, ei soovi vastata).

Kui teavitas politseid → (G48) Kas jäite politsei tegevusega rahule? (Jah, osaliselt, ei, ei tea/ei mäleta, ei soovi vastata)

Kui ei jäänud rahule → (G49) Miks Te rahul ei olnud? (Politsei ei pingutanud piisavalt minu juhtumi lahendamiseks / toimepanija kinnipidamiseks, politsei ei pingutanud piisavalt, et mind kaitsta / mulle nõu anda, politsei ei hoidnud mind oma tegevusega kursis, politsei ei olnud huvitatud / ei soovinud kuulata. politsei kohalejõudmine võttis liiga palju aega, politsei oli ebaviisakas, muu põhjus, ei tea / ei mäleta, ei soovi vastata)

Raskeima vägivallaepisoodi korral → (G50) Kas võtsite juhtunu tõttu abi saamiseks ühendust mõne järgmise asutusega?

- Sotsiaalteenuse osutajatega? (Jah, ei, seda oli juba tehtud, ei tea/ei mäleta, ei soovi vastata)
- Ohvrite varjupaigaga? (Jah, ei, seda oli juba tehtud, ei tea/ei mäleta, ei soovi vastata)
- Ohvrite tugiorganisatsiooniga? (Jah, ei, seda oli juba tehtud, ei tea/ei mäleta, ei soovi vastata)
- Kiriku või muu usuorganisatsiooniga? (Jah, ei, seda oli juba tehtud, ei tea/ei mäleta, ei soovi vastata)
- Õigusabiteenuse osutajaga? (Jah, ei, seda oli juba tehtud, ei tea/ei mäleta, ei soovi vastata)
- Organisatsiooni või institutsiooniga, mis pakub muud tuge? (Jah, ei, seda oli juba tehtud, ei tea/ei mäleta, ei soovi vastata)

Praeguse partneri poolt raskeima vägivallaepisoodi korral, mis toimus rohkem kui viis aastat tagasi → (G55) Kas olete sellest rääkinud tervishoiutöötajale(arst, õde) või sotsiaaltöötajale? (Jah, ei, ei

tea/ei mäleta, ei soovi vastata)

→ (G56) Kas helistasite tugitelefonile või võtsite ühendust ohvriabi organisatsiooniga, kui see juhtum toimus? (Jah, ei, ei tea/ei mäleta, ei soovi vastata)

→ (G57) Kas te teavitasite sellest juhtumist politseid? (Jah, ei, ei tea/ei mäleta, ei soovi vastata)

Kõigi endiste partnerite poolt toime pandud vägivalla korral → (H24) Kas olete mõnes niisugusest juhtumist rääkinud tervisehoiutöötajale (arst,õde) või sotsiaaltöötaja?

→ (H25) Kas helistasite tugitelefonile või võtsite ühendust ohvriabi organisatsiooniga, kui see juhtum toimus? (Jah, ei, ei tea/ei mäleta, ei soovi vastata)

→ (H26) Kas te teavitasite sellest juhtumist politseid? (Jah, ei, kuid keegi teine teatas, ei, keegi ei teatanud ei tea / ei mäleta, ei soovi vastata)

→ (H27) Millist tüüpi juhtumist te politseile teavitasite? Füüsiline, seksuaalne, nii füüsiline kui ka seksuaalne, ei tea/ei mäleta, ei soovi vastata

Endise partneri poolt viimase vägivallaepisoodi korral → (H40) Kas Teile osutati pärast juhtunut arstiabi? (Jah, pidin haiglasse jääma, jah, käisin tervisehoiutöötaja juures (arst, õde), aga ei pidanud haiglasse jääma, ei, aga oleksin pidanud saama, ei, ma ei vajanud arstiabi, ei tea / ei mäleta, ei soovi vastata.

Kui sai arstiabi → (H41) Kas arstid või meditsiinitöötajad haiglas või muus meditsiinasutuses ...

- ... püüdsid Teid mõista või Teilt küsida, mis Teiega tegelikult juhtus? (Jah, ei, seda oli juba tehtud, ei tea/ei mäleta, ei soovi vastata)
- ... soovitasid Teile tugiteenuseid? (Jah, ei, seda oli juba tehtud, ei tea/ei mäleta, ei soovi vastata)
- ... saatsid Teid politseisse juhtumist teada andma? (Jah, ei, seda oli juba tehtud, ei tea/ei mäleta, ei soovi vastata)

Endise partneri viimase vägivallaepisoodi puhul → (H47) Kas Te teavitasite mõne juhtumi puhul politseid? (Jah, ei, kuid keegi teine teatas, ei, keegi ei teatanud ei tea / ei mäleta, ei soovi vastata)

Kui ei teavitanud politseid → (H48) Miks Te sellest juhtumist politseile ei teatanud? (Teatasin politsei asemel teistele ametiasutustele, arvasin, et politsei ei oleks saanud mind aidata, ei oleks midagi teinud, ei oleks mind uskunud või mul ei meeldi politsei, keegi (nt politsei, sugulased, sõbrad jne) keelitas mind mitte teatama. kartsin teo toimepanijat või tema poolseid tagajärgi, sealhulgas võimalust, et ta vahistatakse, tundsin häbi või süüd, juhtum ei tundunud piisavalt ränk, sobiv politseile teatamiseks või politsei abi ei olnud minu hinnangul vajalik, pidasin seda pere- või eraasjaks, mille lahendasin ise, mõni muu põhjus, ei tea/ei mäleta, ei soovi vastata).

Kui teavitas politseid → (H49) Kas jäite politsei tegevusega rahule? (Jah, osaliselt, ei, ei tea/ei mäleta, ei soovi vastata)

Kui ei jäänud politseilt saadud abiga rahule → (H50) Miks Te rahul ei olnud? (Politsei ei pingutanud piisavalt minu juhtumi lahendamiseks / toimepanija kinnipidamiseks, politsei ei pingutanud piisavalt, et mind kaitsta / mulle nõu anda, politsei ei hoidnud mind oma tegevusega kursis, politsei ei olnud huvitatud / ei soovinud kuulata. politsei kohalejõudmine võttis liiga palju aega, politsei oli ebaviisakas, muu põhjus, ei tea / ei mäleta, ei soovi vastata)

Endise partneriga seotud viimane juhtum → (H51) Kas võtsite juhtunu tõttu abi saamiseks ühendust mõne järgmise asutusega?

- Sotsiaalteenuse osutajatega? (Jah, ei, seda oli juba tehtud, ei tea/ei mäleta, ei soovi vastata)
- Ohvrite varjupaigaga? (Jah, ei, seda oli juba tehtud, ei tea/ei mäleta, ei soovi vastata)

- Ohvrite tugisotsiatsiooniga? (Jah, ei, seda oli juba tehtud, ei tea/ei mäleta, ei soovi vastata)
- Kiriku või muu usuorganisatsiooniga? (Jah, ei, seda oli juba tehtud, ei tea/ei mäleta, ei soovi vastata)
- Õigusabiteenuse osutajaga? (Jah, ei, seda oli juba tehtud, ei tea/ei mäleta, ei soovi vastata)
- Organisatsiooni või institutsiooniga, mis pakub muud tuge? (Jah, ei, seda oli juba tehtud, ei tea/ei mäleta, ei soovi vastata)

Üks juhtum endise partneriga rohkem kui viis aastat tagasi puhul → (H56) Kas olete mõnes niisugusest juhtumist rääkinud tervisehoiutöötajale (arst,õde) või sotsiaaltöötaja?

→ (H57) Kas helistasite tugitelefonile või võtsite ühendust ohvriabi organisatsiooniga, kui see juhtum toimus? (Jah, ei, ei tea/ei mäleta, ei soovi vastata)

→ (H58) Kas te teavitasite sellest juhtumist politseid? (Jah, ei, kuid keegi teine teatas, ei, keegi ei teatanud ei tea / ei mäleta, ei soovi vastata)

Kui paljusid lapsi või lastega peresid paarisuhtevägivald mõjutab? Millised on enim levinud vägivallaliigid, mida lapsed pealt näevad või kogevad?

Praeguse partneri poolt toimepandud vägivalla puhul → (G16) Kas mõne juhtumi ajal elas Teiega koos või viibis Teie juures lapsi? (Jah, ei, ei tea / ei mäleta, ei soovi vastata)

→ (G17) Kas mõni laps nägi või kuulis kunagi mõnd sellist juhtumit pealt? (Jah, harva, jah, mõnikord, jah, sageli, ei, arvan, et mitte, ei tea / ei mäleta, ei soovi vastata).

→ (G18) Kas mõni laps on kunagi Teie praeguse partneri põhjustatud vägivallajuhtumite tõttu kannatanud? (Jah, harva, jah, mõnikord, jah, sageli, ei, arvan, et mitte, ei tea / ei mäleta, ei soovi vastata).

Endiste partnerite poolt toimepandud vägivalla puhul → (H18) Kas mõne juhtumi ajal elas Teiega koos või viibis Teie juures lapsi? (Jah, ei, ei tea / ei mäleta, ei soovi vastata)

→ (H19) Kas mõni laps nägi või kuulis kunagi mõnd sellist juhtumit pealt? (Jah, harva, jah, mõnikord, jah, sageli, ei, arvan, et mitte, ei tea / ei mäleta, ei soovi vastata).

→ (H20) Kas mõni laps on kunagi Teie praeguse partneri põhjustatud vägivallajuhtumite tõttu kannatanud? (Jah, harva, jah, mõnikord, jah, sageli, ei, arvan, et mitte, ei tea / ei mäleta, ei soovi vastata).

Lisaks võrreldakse agregeeritud tasandil tulemusi teiste Euroopa riikide andmetega Eurostati andmebaasis (riigid, kus on samuti sarnastel alustel suhteuuring läbi viidud).

9.3. Loetlege isikuandmete allikad.

Nimetage konkreetsed isikuandmete allikad (nt registrid, küsitluslehed jne), kust isikuandmeid saadakse.

Isikuandmed (pseudonümiseeritud kujul) pärinevad Statistikaametist, kes kogus need suhteuuringu raames 2022. aastal küsitlusmeetodil.

9.4. Kas andmeandjatega (andmekogu vastutava töötlejaga) on konsulteeritud ning nad on valmis väljastama uuringu eesmärgi saavutamiseks vajalikud andmed?

Statistikaametiga on konsulteeritud, nad on valmis uuringu eesmärgi saavutamiseks vajalikke andmeid töötlemata ja väljastama tulemusi üldistatud kujul. Statistikaamet kaasab analüüsi esialgse kokkuleppe alusel Tartu Ülikoolist Kadri Soo (PhD), kes on ka varasemal paarisuhtevägivalla teemadel teadustööd avaldanud. Kadri Soo puutub andmetega kokku vaid agregeeritud kujul ning kirjutab nende põhjal raporti on nõus aitama välja töötada analüüsiplaani ning kommenteerima mustandit vahepeal ja protsessi lõpus ning tegema vajalikke järeldusi, tõlgendusi. Selle osas on konsulteeritud ja suuline nõusolek tehtud.

10. Kas kogutud andmed pseudonümiseeritakse või anonümiseeritakse? Mis etapis seda tehakse? Kes viib läbi pseudonümiseerimise või anonümiseerimise (vastutav töötaja, volitatud töötaja, andmeandja vms)?

Kui andmeid ei pseudonümiseerita, siis selgitada, miks seda ei tehta.

Andmed on juba eelnevalt Statistikaameti poolt pseudonümiseeritud. Pseudonümimine toimub vastavas statistikaameti osakonnas, mille töötaja ei teosta käesolevat analüüsi. Vastutav töötaja ei pääse ligi pseudonüümitud alusandmetele ega pseudonümimise võtmele. Tulemused esitatakse raportis anonüümselt, agregeeritud kujul.

10.1. Loetlege pseudonümiseeritud andmete koosseis.

Pseudonümiseeritud andmed on nimetatud punktis 9.2. Kõik analüüsitavad andmed on juba varasemalt pseudonümiseeritud.

10.2. Kirjeldage pseudonümiseerimise protsessi ja vahendeid.

Kui kasutatakse koodivõtit, siis tuua välja, kes koodivõtit säilitab ja kui kaua säilitab.

Andmed pseudonümiseeritakse Statistikaametisse saabumisel kasutades üldist pseudonümimise võtit. Pseudonümiseerimisega tegeleb Statistikaametis eraldi tiim ning käesolevat analüüsi teostavatel analüütikutel andmeteaduril isikukoodidega ja/või nimedega andmetele ligipääsu ei ole. Pseudonümiseerimise võtit hoitakse tähtajatult.

10.3. Tooge välja pseudonümiseeritud andmete säilitamise aeg ja põhjendus.

Kui andmeid ei pseudonümiseerita, siis tuua välja andmete kustutamise tähtaeg.

Vähemalt kvartali ja aasta täpsusega.

Käesoleva analüüsi jaoks kokku pandud analüüsiandmestiku (sisaldab filtreeritud andmeid alusandmestikust) kustutab Statistikaamet pärast analüüsitulemuste vastuvõtmist tellija poolt hiljemalt 30.06.2026.

11. Kas andmesubjekti teavitatakse isikuandmete töötlemisest?

Jah/ei

Jah

11.1. Kui vastasite ei, siis palun põhjendage⁵

~~Andmesubjektilt nõusoleku küsimine uuringus osalemisse kutsumiseks ei ole võimalik/põhjendatud:— andmetöötluste eesmärke oleks ebamõistlikult raske saavutada (IKS § 6 lg 3 p 1)— kuna antud uuringu valimisse kuulub tuhandeid andmesubjekte, siis kõigi käest loa küsimine on seotud väga suure~~

⁵ Isikuandmete töötlemisest teavitamise kohustus tuleneb IKÜM-st, teavitamata jätmine on põhjendatud väga erandlikel juhtudel.

	<p>aja- ja ressursikuluga. Sealjuures tuleks juba pseudonümiseeritud andmed koodivõtmega taastada. Kuna suhteuuringu raames on antud analüüsi eesmärgi täitmiseks kogutud andmed olemas, ei ole mõistlik korrata niivõrd ulatuslikku andmekogumist. Eriti teemal, mis võib vastajates tekitada tugevaid negatiivseid emotsioone traumakogemuse tõttu.</p>
<p>11.2. Kui vastasite jah, siis kirjeldage, kuidas teavitatakse.</p>	<p>Uuringu läbiviimisest teavitatakse avalikkust Sotsiaalministeeriumi ja Statistikaameti kodulehtede kaudu. Teavituses tuuakse välja analüüsi eesmärk, miks antud analüüs on oluline, kirjeldatakse lühidalt kasutatavaid andmeid ja kuidas tagatakse andmete konfidentsiaalsus, lisatakse kontaktid, kelle poole saab küsimuste korral pöörduda.</p> <p>Teavitus kodulehele läheb üles kohe, kui vajavad load on andmekaitse inspeksioonilt ja eetikakomiteelt saadud ning osapoolte vahel leping sõlmitud kätte saadud.</p>
<p>11.3. Kust on leitavad andmekaitsetingimused⁶?</p>	<p>Statistikaameti andmekaitsetingimused on leitavad https://stat.ee/et/statistikaamet/andmekaitse</p> <p>Sotsiaalministeeriumi andmekaitsetingimused on leitavad https://www.sm.ee/isikuandmete-tootlemine</p>

<p>12. Kas isikuandmeid edastatakse kolmandatesse riikidesse⁷ <i>Jah/ei. Kui vastate küsimusele jah, siis täita ka järgnevad lahtrid.</i></p>	<p>Ei</p>
<p>12.1. Loetlege riigid, kuhu isikuandmeid edastatakse.</p>	<p>Andmeid ei edastata</p>
<p>12.2. Milliseid lisakaitsemeetmeid kasutatakse?</p>	<p>Lisakaitsemeetmeid ei kasutata</p>

Kinnitan, et taotluses esitatud andmed vastavad tegelikkusele.

Mart Uusjärv
(allkirjastaja ees- ja perenimi)⁸

Allkirjastatud digitaalselt
(allkiri ja kuupäev)

⁶ IKÜM-i kohaselt tuleb andmesubjektile esitada isikuandmete töötlemise kohta teave ehk nn andmekaitsetingimused, mis peavad vastama IKÜM art 12 – 14 sätestatule.

⁷ Isikuandmete edastamine on lubatud üksnes sellisesse riiki, millel on piisav andmekaitse tase (Euroopa Liidu liikmesriigid; Euroopa Majanduspiirkonna lepinguga ühinenud riigid; riigid, mille isikuandmete kaitse tase on Euroopa Komisjoni poolt hinnatud piisavaks). Isikuandmete nn kolmandatesse riikidesse edastamine toimub IKÜM artiklite 44-50 alusel. Täiendav teave: <https://www.aki.ee/isikuandmed/andmetootlejale/isikuandmete-edastamine-valisriiki>.

⁸ Taotluse saab allkirjastada vaid isik, kellel on vastava asutuse/ettevõtte esindusõigus või teda on volitatud taotlust esitama. Kui allkirjastaja on volitatud taotlust esitama, siis esitada volitust tõendav dokument (volikiri, leping vms).

Taotluse lisad⁹:

Lisa 1: Seaduse alusel loodud valdkonnapõhise eetikakomitee seisukoht (juhul, kui on olemas)	Taotlemisel
Lisa 2: Hankeleping ja/või tehniline kirjeldus	Lisatud
Lisa 3: Küsimustik või selle kavand	Küsimustik on leitav siit .

---

⁹ Kui nimetatud lisasid ei ole, siis palume need kustutada.